

Ігор Бриндак

У фільмах на історичну тематику часто показують людей, які здобувають військові перемоги. У спортивних передачах бачимо перемоги у спорті. Є ще звитяги у різноманітних конкурсах, змаганнях і т.д. Однак найважчою перемогою для людини є перемога над самим собою. Тому в даному номері поговоримо про фільм, в якому розповідається про чоловіка, який вмів перемагати не тільки на полі бою, але і самого себе, та навчав цього інших. А конкретніше про стрічку режисера Ентоні Манна «Ель Сід».

Читачі, мабуть, знають про таке історичне явище, як хрестові походи. Зазвичай їх відносять до боротьби за Святу Землю. Хоча насправді вони розпочалися в Іспанії. У 711 році араби перепливли Гібралтар і вторглися в Іспанію. За сім років вони захопили вже цілу країну. Пізніше перейшли Піренеї і вторглися у Францію. 732 року в битві біля Пуатьє їх зупинили французькі лицарі, яких очолював Карло Молот. На цьому наступ на Європу на деякий час припинився.

У 719 році розпочалася Реконкіста – визвольна боротьба іспанців проти арабського панування, яка завершилася аж 1492 року. Власне, Реконкіста стала предтечею хрестових походів, і спочатку римські понтифіки намагалися спрямувати хрестоносців саме в бік Іспанії, а не Святої Землі.

Велике піднесення Реконкісти відбулося у другій половині XI століття. Якраз про цей період і розповідається у фільмі «Ель Сід». А головним героєм є іспанський полководець та національний герой Родріго Діас де Вівар, якого ще називали Сід Компеадор, або Ель Сід (1041 – 1099 рр.). Можливо, більшості читачів це ім'я не знайоме. Однак в Іспанії, як правило, майже в усіх великих містах є вулиця, названа на його честь.

У часи де Вівара Реконкіста була не тільки відвоюванням: треба було також захищати вже визволені землі, бо в Іспанію вторглися берберійські племена, яких очолював Емір

Бен-Юсуф. Родріго Діас де Вівар не тільки боровся з агресорами, але й висунув ініціативу до об'єднання всіх іспанців, які в той час були розділені феодалними міжусобицями. Більше того, він зумів заручитися підтримкою частини мусульман, які народилися вже на території Іберійського півострова, і переконував королів, щоб після війни цим людям надали релігійну свободу. Це було щось дуже незвичне для його часу, але саме це дало початок національному об'єднанню.

Однак стрічка Ентоні Манна – це не тільки фільм про війну із зовнішнім агресором. У ньому показана боротьба у різних напрямках людських взаємовідносин. Зокрема, протистояння головного героя з деякими можновладцями, в тому числі з королем Альфонсом I. Цей конфлікт призвів до того, що Сіда на деякий час навіть вигнали з королівства (реальний історичний факт). Далі бачимо непрості взаємини Родріго з його майбутньою дружиною Хіменою: ніхто б не повірив, що пізніше у них складеться щасливе подружжя, та ще й благословенне двома дітьми. І, нарешті, показано, як головний герой вміє переборювати самого себе, особливо тоді, коли стоїть перед якимось непростим вибором.

У цьому плані варто звернути увагу на три цікаві моменти: перший – на самому початку фільму, коли Сід захопив у полон сімох мусульман. Всі радили їх убити або передати королю, який, найімовірніше, також би їх стратив. Але Родріго подарував їм не лише життя, а й свободу, за що його осуджувало все його середовище. Проте пізніше один із цих звільнених став еміром і союзником Сіда у боротьбі з Бен Юсуфом. Другий момент – це коли в часі вигнання Родріго зустрів прокаженого і напоїв його водою зі своєї фляги. Останній сказав: «Дякую тобі, Сіде!», а на запитання: «Звідки ти мене знаєш?» відповів: «У цілій Іспанії є тільки один чоловік, який не боїться сказати правду у вічі королю і подати прокаженому води». Третій момент – коли під час облоги міста Валенсія Сід отримує звістку, що його родині може загрожувати небезпека з боку короля. Він залишає військо, прибуває до своєї дружини і заявляє їй, що заради неї готовий боротися із самим королем. Однак дружина переконує його повернутися назад, кажучи: «Те, що ти робиш для Іспанії – ти робиш і для нас».

У всіх цих моментах ми бачимо, що, вміючи переборювати себе самого, Сід вчиться перемагати і зовнішніх ворогів. Його приклад впливає і на оточуючих: іспанські воїни ідуть у бій з вигуками: «За Бога, За Сіда, за Іспанію!» Найголовніше, що приклад Сіда вплинув і на короля: Альфонс прибуває до важкопораненого полководця і на колінах просить у нього вибачення за вчинені несправедливості. Ель Сід відповідає королю: «Підкорити себе найважче. Але вашій величності це вдалося. Я радий, що в Іспанії нарешті є король». Цими словами він хотів підкреслити, що правдивою ознакою короля є вміння переборювати власні амбіції.

Тепер про релігійний аспект фільму. Родріго Діас де Вівар показаний не тільки як патріот і талановитий полководець, але й як захисник християнських цінностей. Він заявляє своїм противникам: «Мені не важливо, скільки вас, а важливо, що те, що ви чините, противиться Божому закону». Саме бажання підкорити все Божому авторитету і спонукало Сіда проявити великодушність до полонених противників, простити королю і знайти взаєморозуміння з Хіменою. Тут збулися слова святого Августина: «Якщо Бог на першому місці, то все інше на своєму місці». Тому велика заслуга режисера в тому, що фільм показує, як довіра до Бога приносить порятунок і окремій людині, і родині, і цілому народу. Напевно, це важливо не лише для Іспанії.

Ігор БРИНДАК, Найважча перемога //З Любов'ю у світ №5 (2019)